

PUUMALAN KUNNAN TIETOTILINPÄÄTÖS 2022

Sisällys

1	Tietotilinpäätöksen tarkoitus	2
2	Tietosuoja ja tietoturvallisuuden toteuttaminen	2
2.1	Henkilöstön koulutus.....	3
2.2	Tietosuojaohjeet.....	4
3	Tiedonhallinta, tietovarannot ja tietovirrat	5
3.1	Tietojärjestelmien käyttöoikeudet	5
3.2	Kunnan hankkeiden ja kaavojen julkaisujen automatisointi.....	6
4	Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteutuminen	6
5	Seuranta ja mittaaminen	6
6	Arviointi ja kehittäminen	7

1 Tietotilinpäätöksen tarkoitus

Puumalan kunnan tietotilinpäätös laaditaan osana tilinpäätöstä ja sen tarkoitus on kuvata ja arvioida tietosuoja- ja tietoturvan tilannetta Puumalan kunnassa. Se toimii sisäisen ja ulkoisen valvonnan raporttina, johdon työvälineenä sekä luottamuksen osoituksena rekisteröityjen ja sidosryhmien suuntaan. Tietotilinpäätöksellä vastataan EU Yleinen tietosuoja-asetuksen osoitusvelvollisuuteen (artikla 24, Rekisterinpitäjän vastuu). Organisaation tulee osoittaa noudattavansa asetusta, lakia ja tietosuojaperiaatteita henkilötietojen käsittelyssä sekä toimivansa niin myös käytännössä. Rekisterinpitäjä vastaa osoitusvelvollisuuden toteuttamisesta.

Puumalan kunnan organisaatiossa noudatetaan kunnanhallituksen 2.12.2021 hyväksymää tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa. Tietosuoja- ja tietoturvan koordinointi ja kehittäminen toteutuvat alueellisessa ja Puumalan kunnan omassa tietosuojatyöryhmässä.

Tietotilinpäätöksen laatimisesta vuoden 2022 osalta on vastannut hallintopäällikkö ja se on ollut kommentoitavana Puumalan kunnan tietosuojatyöryhmässä. Tietotilinpäätös laaditaan kerran vuodessa tilinpäätöksen yhteydessä.

2 Tietosuoja- ja tietoturvallisuuden toteuttaminen

Suomessa kansallisena valvontaviranomaisena toimii tietosuojavaltuutettu. Toiminnassaan tietosuojavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton. Tietosuojavaltuutettu on Euroopan tietosuojaneuvoston jäsen.

Mikkelin alueella toimii alueellinen tietosuojatyöryhmä, johon kuuluu Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkelä, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki ja Puumala. Alueen yhteisenä tietosuojavastaavana toimii Päivi Malinen Mikkelin kaupungista.

Puumalan kunta ottaa huomioon toiminnassaan tietosuojavaatimukset perustuen EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen (GDPR). Velvoitteiden mukaisesti kuntaan on perustettu tietosuojatyöryhmä. Työryhmässä oli vuonna 2022 edustus hallinto-, hyvinvointi- ja teknisten palvelujen toimialalta sekä IT-asiantuntija. Ryhmän puheenjohtajana toimi hallintopäällikkö.

Puumalan kunnan tietoturvaa ja tietosuojaa ohjaa kunnanhallituksen 2.12.2021 (§ 217) hyväksymä tietoturvapoliittikka, joka on laadittu keskeisen lainsäädännön mukaisesti.

Tietoturvapoliittikka sisältää:

- Tietoturvan ja tietosuoja-periaatteet
- Tietoturva
  - Tietojärjestelmä
  - Tietoturvan hallinnolliset periaatteet
  - Henkilöstöturvallisuus
  - Fyysinen tietoturva
  - Tietoaineistoturvallisuus

- Laitteistoturvallisuus
- Ohjelmistoturvallisuus
- Tietoliikenneturvallisuus
- Käyttöturvallisuus
- Liikkuva työ
- Seuranta, valvonta ja raportointi
- Tietosuoja
  - Henkilötietojen kerääminen ja käsittely
- Tietoturvariskeihin varautuminen
  - Riskien arviointi
  - Tietoturvapoikkeamat
  - Tietoturvarikkomusten seuraamukset
    - Vakava rikkomus
    - Rikkomus
    - Lievä rikkomus
    - Vastuut ja organisointi
- Vastuut ja organisointi

Tietoturvapoliittikka tukee Puumalan kunnan strategian mukaisesti palvelujen tuottamista asukaslähtöisesti, tehokkaasti ja turvallisesti. Henkilötietojen käsittelyä ohjaa **sisäänrakennetun tietosuojan periaate** edellyttäen, että tietosuojaperiaatteet ovat osana henkilötietojen käsittelyä niiden kaikissa vaiheissa.

Kunnantalon monitoimilaitteissa on käytössä turvatulostus, jolloin tulostetut asiakirjat saa tulostimelta vain tunnisteiden kanssa. Koululla rehtorin ja erityisopettajan käytössä on turvatulostus. Tällä estetään, ettei arkaluontoisia asiakirjoja jää kopiokoneeseen ilman valvontaa.

Lukolliset tietoturva-astiat ovat olleet käytössä koululla, ruokahuollossa ja kunnantalolla. Kaikki arkaluonteinen asiakirjamateriaali laitetaan tietoturva-astioihin tai asiakirjasilppureihin. Tietoturva-astioiden tyhjennyksestä ja materiaalin tietoturvallisesta hävittämisestä vastaa Itä-Suomen Ekoyhtiö Oy. Tuhousprosessi varmistaa, ettei arkaluontoinen tieto päädy väärin käsiin.

Puumalan kunnan Office 365 -tileissä on käytössä monivaiheista tunnistautumista. Monivaiheinen tunnistautuminen (MFA, engl. multifactor authentication, suom. myös monivaiheinen todentaminen) on käyttäjän tunnistamiseen käytettävä tapa, jossa käytetään kahta tai useampaa keinoa tunnistaa käyttäjä tämän kirjautuessa tiettyyn järjestelmään tai palveluun. Outlook -sähköpostissa on käytössä Microsoft 365 salattu sähköposti. Pääsääntönä voidaan ajatella, että sähköposti pitää salata aina kun se sisältää arkaluontoista tietoa.

2.1 Henkilöstön koulutus

Kunnan henkilökunta sekä luottamushenkilöt on veloitettu suorittamaan vuosittain tietoturva ja tietosuoja -koulutus Navisec Flex -koulutusjärjestelmässä. Järjestelmässä on yhteensä neljä eri koulutusaluetta; ”Henkilöstön tietosuoja”, ” Opetustoimen tietoturva ja tietosuoja”, ” Varhaiskasvatuksen tietoturva ja tietosuoja” ja ” Luottamushenkilöiden tietoturva ja tietosuoja”.

Henkilökunta suorittaa vähintään ”Henkilöstön tietosuoja” -osion. Lisäksi tehdään omaan toimialaan liittyvä koulutusosio. Koulutuspaketti päivitettiin 8.6.2022.

Vuosina 2020-2022 testin suorittanut henkilöstö koulutusosioittain:

	2020	2021	2022
Henkilöstön tietosuoja	69%	64%	46%
Opetustoimen tietoturva ja tietosuoja	64%	78%	90%
Varhaiskasvatuksen tietoturva ja tietosuoja	54%	63%	69%
Luottamushenkilöiden tietoturva ja tietosuoja	33%	23%	55%

Kunnan poikkeusolojen johtoryhmä osallistui Digi- ja väestöviraston (DVV) järjestämään Digitaalisen turvallisuuden Taisto-harjoitukseen 24.11.2022. Suomen suurin digitaalisen turvallisuuden harjoitus Taisto järjestettiin viidettä kertaa. Taisto on kaikille julkisen sektorin organisaatioille avoin ja maksuton harjoitus, jossa organisaatiot pääsivät valmiiseen harjoitukseen testaamaan ja kehittämään omia toimintatapojaan kuvitteellisten häiriötilanteiden kautta. Taisto tarjosi turvallisen tilaisuuden harjoitella, testata ja kehittää organisaation omia digiturvan toimintamalleja poikkeuksellisissa olosuhteissa. Harjoitus keskittyi erityisesti häiriötilanteiden hallintaan, johtamiseen ja viestintään. Kokemukset harjoituksesta olivat tietoa lisäävät ja hyödylliset.

Henkilöstöä on informoitu Jyväskylän yliopiston tiedeilloista, joissa käsiteltiin kyberturvallisuuden liittyviä teemoja sekä Kansalaisen kyberturvallisuus -kurssista. Lisäksi henkilöstöä on muistutettu sähköpostitse erilaisten huijausviestin yleistymisestä ja toimintatavoista viestien kanssa.

Luottamushenkilöille pidettiin koulutus CaseM asianhallinnan kokoustyötilan käytöstä. Kaikki luottamushenkilöt ovat saaneet käyttäjätunnukset järjestelmään.

2.2 Tietosuojaohjeet

Puumalan kunnan tietosuoja- ja tietoturva ohjaa tietosuojan ja tietoturvaan liittyvien lakien lisäksi paikalliset ohjeet ja säännöt:

- Puumalan kunnan tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka
- Puumalan kunnan asiakirjajulkisuuskuvaus
- eri tietojärjestelmäkohtaiset ohjeet

Yleisiä tietosuojaohjeita löytyy Navisec Flex oppimisympäristöstä koko henkilökunnan ja luottamushenkilöiden luettavissa.

- Tietoturvapoliittikka
- Asianhallinta ja tietojen käsittelyohje
- Henkilöstön tietoturvaohje
- Tietosuoja-asetuksen koulutusmateriaali
- Tietoturva- ja tietosuojasitoumus

3 Tiedonhallinta, tietovarannot ja tietovirrat

Puumalan kunnan tiedonhallinnan, tietovarantojen sekä niihin liittyvien tietovirtojen kokonaistilanteen kuvausta ei ole laadittu, mutta järjestelmäluettelo on ja sitä on hyödynnetty henkilötietojen kartoituksessa.

Puumalan kunnassa oli vuonna 2022 käytössä seuraavat tietojärjestelmät, joissa käsitellään henkilötietoja:

- AD (hallinnon verkon käyttöoikeudet)
- Asteri (isännöinnin kirjanpito)
- CaseM (asianhallintaohjelma)
- DNA puhelinvaihde
- Facta kuntarekisteri (rakennusvalvonnan toiminnanohjaus)
- Flexim (työajanseuranta)
- Hellewi (kansalaisopisto toiminnanohjaus)
- It's learning (oppimisympäristö)
- VINGO (jätehuollon rekisteri)
- Kulkuri (urheiluhallin avainkorttijärjestelmä)
- Lyyti (kysely- ja tapahtumatyökalu)
- Lupapiste (rakennusvalvonnan toiminnanohjaus)
- Näppistaituri (opetusohjelma)
- Opinsys (perusopetuksen käyttäjärjestelmä)
- Otava (opetusohjelma)
- Pegasos (palkanlaskenta)
- Primus, Kurre, Wilma (opetuksen ja varhaiskasvatuksen toiminnanohjaus)
- ProConsona (päivähoito)
- ProEconomica Premium (taloushallinto)
- Sanoma Pro (opetusohjelma)
- Sympahr (henkilöstöhallinta)
- Sähköpostijärjestelmä (Microsoft Office 365)
- Titania (työvuorosunnittelu)
- Unes isännöinti
- Wintie (yksityisteiden hallinta)
- WordPress (verkkosivut)
- Xerox tulostusjärjestelmä

3.1 Tietojärjestelmien käyttöoikeudet

Vuonna 2022 otettiin käyttöön tietojärjestelmien käyttöoikeuslomake, jolla esihenkilöt esittävät käyttöoikeudet ja roolit alaisilleen. Pyyntöjä toteutetaan vain esihenkilöiden pyynnöstä.

Suoritettiin käyttöoikeuksien katselmus, jossa käytiin läpi tietojärjestelmien käyttöoikeudet sekä käyttäjien roolit. Kaikki turhat käyttäjätunnukset ja roolit poistettiin.

3.2 Kunnan hankkeiden ja kaavojen julkaisujen automatisointi

Puumalan kunta on ollut mukana Porin kaupungin vetämässä ”Hankkeiden ja kaavojen käsittely ja julkisuus asianhallinnassa (HAKA)” -hankkeessa. Hankkeen tuloksena on saatu kaavojen ja merkittävimpien hankkeiden käsittelyvaiheet ja niihin liittyvät asiakirjat julkaistua Tiera CaseM asianhallinta -järjestelmästä suoraan verkkoon.

Hankkeen tavoitteena on ollut selventää monivaiheisten kaavoitus- ja hankeprosessien asiakirjahallintaa ja automatisoida tietojen julkaisemista. Kaavoihin ja hankkeisiin liittyvien toimenpiteiden kokoaminen verkkosivuille yhdeksi kokonaisuudeksi helpottaa päätöksenteon seuraamista, tietojen löytymistä sekä osallistumista.

Hanke on suunniteltu osaksi kunnan asianhallintajärjestelmää, jolloin voidaan hyödyntää olemassa olevaa tietoa ja sujuvoittaa tiedon julkaisua ilman erillisiä manuaalisia toimenpiteitä verkkosivuilla. Kaikki julkaisussa näkyvä tieto tuotetaan suoraan asianhallinnasta käsin.

Hanke valmistuu alkuvuonna 2023.

4 Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteutuminen

Puumalan kunta noudattaa henkilötietojen käsittelyssä läpinäkyvyyttä ja tietojen täsmällisyyttä asetuksen mukaisesti (artikla 5). Informointivelvoitteen täyttämiseksi käytetään toistaiseksi tietosuojaselosteita. Hyväksytyt ja ajantasaiset tietosuojaselosteet löytyvät kunnan nettisivuilta (artiklat 13 ja 14). Aiemmin tehdyt rekisteriselosteet löytyvät kunnan verkkolevyltä (K-asema).

Puumalan kunnan nettisivuille on avattu tietosuojasivusto asian tiedottamista varten. Nettisivuilta löytyvät tarkastuspyyntö- ja oikaisupyyntölomakkeet (artiklat 15, 16). Kuntaan ei tullut vuoden 2022 aikana yhtään tietopyyntöä henkilötietojen käsittelystä.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta täytyy ilmoittaa 72 tunnin kuluessa tietosuojavastaavalle, mikäli loukkauksesta voi aiheutua riski luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Henkilötietoihin kohdistuvasta tietoturvaloukkauksesta on ilmoitettava rekisteröidylle ilman aiheetonta viivytystä silloin kun loukkaus todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen (artikla 33) tapahtuu tietosuojavastaavan harkinnan mukaan. Tietoon ei ole tullut yhtään tietoturvaloukkausta vuoden 2022 aikana.

5 Seuranta ja mittaaminen

Henkilökunnan tietosuojakouluttautumista Navisec Flex -koulutusympäristössä seurataan säännöllisesti ja tarvittaessa muistutetaan testin suorittamisesta. Henkilökunnalle annetaan ohjeita henkilötietojen käsittelystä ja niiden noudattamista seurataan. Tietojärjestelmien pääkäyttäjät huolehtivat, että henkilöstön käyttövaltuudet ohjelmissa pidetään ajan tasalla.

Tietosuojavastaava pitää kirjaa tietopyynnöistä ja tietosuojapoikkeamista. Tietojen kalasteluviestejä tulee aika ajoin sähköpostiin. Niistä on varoitettu henkilökuntaa sekä annettu tarvittaessa toimintaohjeita.

Tietosuojaselosteita päivitetään tarpeen mukaan ja ajantasaiset tietosuojaselosteet julkaistaan kunnan verkkosivulla.

6 Arviointi ja kehittäminen

Henkilökunnan tietosuoja- ja tietoturvakoulutusten ”Henkilöstön tietosuoja” suorittamisprosentti on huolestuttavasti laskenut joka vuosi. Vuodesta 2021 64% vuoteen 2022 46%, laskua on ollut peräti 18%. Veloitetaan esihenkilöt valvomaan, että jokainen suorittaa koulutuksen 15.12.2023 mennessä.

Käyttäjää muistutetaan edelleen ottamaan huomioon tietosuoja- ja tietoturvalliset toimintatavat työskentelyssään. Henkilötietoja sisältäviä papereita ei saa jättää pöydälle työpaikalta poistuttaessa niin, että niihin pääsee asiaankuulumattomat käsiksi. Työhuoneiden ovet on pidettävä lukittuina, kun työhuoneesta poistutaan. Lähetettäessä sähköpostissa salassa pidettävää tietoa, on käytettävä viestin salausta.

1.1.2020 voimaan astunut tiedonhallintalaki velvoittaa organisaatioilta tiedon elinkaarenhallinnan perusvaatimusten kuvantamista ja julkistamista yhtenäisenä kokonaisuutena. Kehitetään asianhallintaa niin, että CaseM asianhallintajärjestelmään kirjataan kaikki saapuneet asiakirjat. Asianhallintajärjestelmään kirjataan myös kaikki tietopyynnöt niin, että jokainen tietopyyntö käynnistää uuden aktin eli asian. Kaikki ko tietopyyntöön liittyvät asiakirjat liitetään asiaan. Samalla käynnistetään yhteisen K-verkkolevyn tiedostojen seulonta niin, että vanhentuneet tiedostot poistetaan eikä verkkolevyä pidetä arkistona vaan kaikki asiakirjat kirjataan CaseM -asianhallintaan.

Luottamushenkilöiden CaseM asianhallinnan kokoustyötilan käyttöönottoa jatketaan ja tarvittaessa järjestetään koulutustilaisuus.

Tiedonhallintalain vaatimusten mukaisia toimenpiteiden toteuttamista jatketaan vuonna 2023.

Seudullinen tietosuojatyöryhmä kokoontuu joka toinen kuukausi käsittelemään ajankohtaisia tietosuoja- ja tietoturva-asioita. Kokouksissa saadaan ajankohtaista tietoa ja käsitellään yhdessä mahdollisia tietoturvapoikkeamia.

Kunnan oma tietosuojatyöryhmä kokoontuu tarvittaessa ja pohtii tietosuojan kehittämistä eri toimialoille. Laaditaan tarvittaessa paikallisia tietosuoja ja tietoturvaohjeita, joita lähetetään sähköpostitse henkilöstölle tietoisuina sekä kirjataan CaseM asianhallintajärjestelmään.

Osallistutaan Tieran koordinoimaan asianhallinnan kehitystyöryhmään.

Osallistutaan DVV järjestämään Taisto-harjoitukseen vuonna 2023.